

Förhandling väg till kvalificerat lärande

I informations- och kunskapssamhället förväntas elever och studenter tillägna sig alltmer avancerade kunskaper och färdigheter. Bland annat ska de utveckla modeller för konstruktiv problemlösning som innebär att fakta och företeelser granskas kritiskt. En avhandling vid Göteborgs universitet visar att förhandlingar om hur uppgifter ska hanteras, och om hur exempelvis digitala teknologier kan användas, erbjuder en fungerande modell för hur en utbildning kan förbereda de unga.

Patrik Lilja undersöker i sin avhandling hur utbildning och undervisning kan organiseras för att möta framtidens utmaningar, där villkoren för produktion, kommunikation och inhämtning av kunskaper förändrats.

Ett svar är att organisera utbildning enligt metoder som bygger på *inquiry*, ett begrepp som har en lång historik inom utbildningsområdet, med rötter i filosofen och pedagogen John Deweys arbeten.

– Grundidén är att lärandet organiseras som en process där elever ställer frågor, utför undersökningar, skapar produkter av olika slag, diskuterar och reflekterar, säger Patrik Lilja. Genom en fallstudie undersöker han hur inquiry-principerna integreras i praktiken och vilka konsekvenser principerna har för aktiviteter i klassrum, lärande och utveckling. Det empiriska materialet kommer från en fältstudie av samhällsprogrammet på en gymnasieskola där elevernas skolarbete har organiserats i form av problembaserat lärande och projekt. Eleverna arbetar där i längre teman som integrerar flera olika skolämnen. Två klasser med sammanlagt ett 50-tal elever ingår i studien, varav ett 20-tal följts intensivt under lång tid.

I fyra delanalyser belyser Patrik Lilja olika aspekter av elevernas arbete.

Ett centralt fynd är att programmet är organiserat enligt en *förhandlingsekologi*.

– Med det avses en lärandemiljö som ger utrymme för eleverna att tolka och hitta egna ingångar i uppgifterna, att sätta sig in i och argumentera i olika frågor. Samtidigt ställs krav på att de anknyter till de kunskapsmål som ställts upp för varje tema säger Patrik Lilja.

Det handlar inte om att lärprocessen överläts åt eleverna, utan om att förhandlingar får en helt central roll i miljön. Förhandlingarna kan handla om hur uppgifter ska hanteras och hur redskap kan användas, exempelvis digitala teknologier. Elever ställs inför att tillsammans lösa uppgifter som kräver både samarbete och informationsinhämtning från många olika typer av källor samt bedöma och förhålla sig till dess relevans och objektivitet.

– Lärarnas roll måste förstås på flera nivåer. De bidrar dels till att skapa utrymme för elevernas initiativ och beslutsfattande genom att organisera situationer där eleverna i grupper behöver förhandla och bestämma hur de ska ta sig an uppgifterna. Dels undervisar de och går in i argumentation med eleverna kring innehållsliga frågor, säger Patrik Lilja. Sammantaget visar avhandlingen upp en rad exempel på kvalificerat arbete av både elever och lärare. I miljön finns stor potential för eleverna att utveckla komplexa kompetenser och förhållningssätt av det slag som ses som relevanta i informations- och kunskapssamhället.

Läs avhandlingen: <http://hdl.handle.net/2077/31413>

För mer information:

Patrik Lilja, telefon: 0709-371986,

e-post: patrik.lilja@gu.se

Patrik Lilja lägger fram sin avhandling *Contextualizing inquiry. Negotiations of tasks, tools and actions in an upper secondary classroom* vid institutionen för pedagogik, kommunikation

och lärande, Göteborgs universitet.

Disputationen sker tisdag 18 december, kl 13.15 i Sal BE 015, Pedagogen hus B,
Läroverksgatan 15.